

Hoe kan ik mij
openstellen
voor het **wezenlijke?**

Ik kreeg een diep
gevoelde behoefte
om bij aankomst
op de akker
'goedemorgen!'
te zeggen

Biodynamisch plantenveredelaar Ute Kirchgaesser vertelt hoe proeven met klankintervallen haar ertoe brachten om stap voor stap een eigen klankbord voor de geestelijke wereld te ontwikkelen. Dit artikel is een samenvatting van de lezing die ze in 2020 hield tijdens de Landbouwconferentie in Dornach met als thema 'Wegen naar het spirituele in de landbouw', vertaald door Pieter Geluk.

Graag wil ik beschrijven hoe ik bijna 20 jaar lang als plantenveredelaar op weg ben naar een ruimere en diepere relatie met de werkelijkheid. In mijn proeven heb ik de invloed van klankintervallen op zaden onderzocht. Tot mijn verbazing zag ik hoe deze 'intervallen-behandeling' significante verschillen teweeg bracht in de eigenschappen van planten en dat zelfs tot in de volgende generatie toe. Daarnaast heb ik mijn waarneming geschoold door het samenstellen van bladreeksen.

Nog steeds sta ik met verwondering te kijken naar de percelen waar ik mijn proeven uitvoer. Verwonderd over de intensiteit waarmee de planten reageren en van vorm kunnen veranderen, terwijl de zaadjes niet meer dan twintig minuten zijn blootgesteld aan een klankinterval. De veranderingen die ik daarbij vaststel zijn heel anders dan wat ik tot dusver in de plantenveredeling heb meegemaakt. Een deel van deze veranderingen zijn herkenbaar voor mij, met mijn kennis van de veredeling. Er zijn echter ook veranderingen die ik onmogelijk kan vastleggen

en documenteren met het instrumentarium dat mij ter beschikking staat, zoals meten,

tellen, wegen en lijstjes maken. Verwondering en verbijstering hierover maakten zich van mij meester en riepen bij mij deze vragen op: hoe pak ik dit aan? En: is het wel zo goed voor de plant – ook met het oog op de voedingskwaliteit – om de beïnvloeding door de intervallen mee te nemen naar de toekomst?

Als plantenveredelaar zei ik tegen mezelf: ik heb gewoon nog een andere, nieuwe, ruimere relatie met de planten nodig om te kunnen begrijpen wat zich hier voltrekt. Daar kwamen weer nieuwe vragen uit voort: hoe komt het dat planten ons zo goed kunnen voeden? Wat hebben wij in onze ontwikkeling als mensen te danken aan de plantenwereld?

Verwondering

Vanuit deze houding van verwondering, ontwikkelde ik een gevoel voor wat wij in onze ontwikkeling als mensen aan planten te danken hebben. Naarmate ik overeenkomsten waarnam in de planten- en de mensenwereld kwam ik tot het besef van onze 'gemeenschappelijke oorsprong'. De herkenning van dit gemeenschappelijke in onze evolutie heeft mijn relatie tot de planten en met name tot dit gemeenschappelijke hechter gemaakt.

Daar komt nog bij dat ik me ben gaan verdiepen in andere onderzoeksmethoden: vormkrachten-onderzoek, opstellingenwerk en meditatie. Deze gebieden hebben mijn gezichtsveld nog verder uitgebreid, bijvoorbeeld met de vraag: hoe kan het zijn dat wij een insect dat van nature in ons landschap

Ute Kirchgaesser

Ute Kirchgaesser (56) is tuinder van de biodynamische tuin van de leefgemeenschap Bingenheim in Hessen (D). Na haar studie landbouwwetenschappen verdiepte ze zich in de plantenveredeling bij een conventioneel zaadbedrijf. Al twintig jaar lang werkt ze aan de ontwikkeling en veredeling van sla, rode biet, venkel en cichorei en onderzoekt ze het effect van klanken op de plant. Met name intervallen (terts, kwart of kwint) leiden tot resultaat.

De methode die ze daarbij toepast begint als de zaden in water worden geweekt. Ze speelt dan twintig minuten op klankstaven. In de eerste drie maanden na het uitzaaien worden de planten elke morgen een paar minuten behandeld met hetzelfde interval. Ter vergelijking zijn er ook onbehandelde planten. Na de oogst maakt ze een morfologische beschrijving en kijkt ze onder meer naar de totaalopbrengst en het voorkomen van ziekten en plagen. Tendensen die al in de eerste jaren zichtbaar zijn geworden zijn bijvoorbeeld dat de tert leidt tot een toename van groei en opbrengst bij bladgewassen. Bij de kwint is de groei langzamer en zijn de planten gevoeliger voor ziekten en plagen.

leeft, opeens tot ongedierte bestempelen? Hier gaat een relatie tussen insect en plant aan vooraf die aan bepaalde voorwaarden voldoet waardoor wij zo'n insect als een plaag beschouwen.

Zo opende zich voor mij een andere verhouding tot de werkelijkheid, waarbij de relatie tussen plant en mens voelbaar wordt. Ik beleefde namelijk steeds vaker dat ik niet alleen op het veld was. Deze waarneming gaf mij een nieuwe band met mijn werk als veredelaar. Ik kreeg een diep gevoelde behoefte om bij aankomst op de akker 'goedemorgen!' te zeggen. Zo'n eenvoudig momentje van terughouding is als een van die goede voornemens die we allemaal wel kennen uit ons eigen leven en waarvan we zeggen: "Eigenlijk zou ik dat wel willen, maar...". Om dit te overwinnen, moeten we in ons dagelijks leven loskomen uit onze 'werkmodus' en ons openstellen voor de aanwezigheid en de diversiteit van werkzame natuurwezens.

Luisteren naar fenomenen

Op pedagogisch gebied ontdekte ik iets, toen ik kinderen onvoorbereid de opdracht gaf om blaadjes van een bladreeks in de juiste volgorde te leggen. Zij konden dat moeiteloos oplossen, gewoon intuïtief. Met volwassenen leidde ditzelfde experiment echter tot eindeloze discussies en zonder goed resultaat. Dat gaf mij weer een ander inzicht: kinderen hebben gevoelsmatig een directe verbinding met de plantenwereld, terwijl volwassenen zich verliezen in geredeneer en gespeculeer. Toen ik deze ervaring op mij liet werken kwam een citaat van Rudolf Steiner bij me

op over de verhouding tussen het denken en de werkelijkheid: 'Daarmee wil ik niets anders aangeven dan dat ons denken ten opzichte van de werkelijkheid in feite absoluut incompetent is; het is niet doorslaggevend en zeker geen goede rechter.' *

Het drong tot mij door, dat alles wat ik tot nu toe wist op grond van mijn denken, mij niet verder zou helpen om de volledige werkelijkheid te kunnen bevatten. Sterker nog: ik besepte dat ik nog meer naar de fenomenen zou willen luisteren, me daarin zou willen onderdompelen. Dat besef werd voor mij letterlijk een klankbord voor mijn verwonderde houding.

Inmiddels is het mijn grondhouding geworden om de wereld van de plantenwezens als realiteit waar te nemen: hun aanwezigheid én hun werkzaamheid. Ik doe dat vanuit het gevoelsgebied, dus niet in de eerste plaats via het denken, maar vanuit een wilsimpuls. Deze houding om me echt te verbinden met een waarheid legt ook het zwijgen op aan dat 'eigenlijk...' en dat 'maar...' en geeft mij een nieuwe band met mijn dagelijks werk. Voor mij is dit een soort geloof. Maar dan wel een geloof dat meer is dan alleen een etiket en zonder de negatieve connotatie die het heeft gekregen. Mijn geloof is een activiteit, waarbij ik alle zielekwaliteiten die ik in me heb – mijn denken, voelen en willen – verbind met een werkelijkheid buiten mij. Het geeft mij het vertrouwen op deze manier tot een andere relatie met die werkelijkheid te komen.

Zowel op het gebied van de natuurwetenschappen als dat van de geesteswetenschappen komen we fanatisme en dogmatisme tegen (dat in deze tijd altijd weer verbonden is met wat we geloof noemen). Naar mijn mening hangt dat samen met het gegeven, dat we in deze wereld alleen maar oog hebben voor één enkele zielekwaliteit, alsof de andere twee kwaliteiten niet bestaan. Hier ontbreekt de onderlinge verbondenheid van denken, voelen en willen.

Hoe een ontmoeting zal verlopen kan wezenlijk bepaald worden door mijn innerlijke houding, mijn humeur en de manier waarop ik een ontmoeting aanga. De rol van mijn denken daarbij is dat het mij de mogelijkheid geeft, me ervan bewust te worden, in welke mate dit alles daaraan bijdraagt.

De primaire toegang tot een wezen ligt niet in het denken, maar eerder in het gebied van het voelen, om dan samen met de beide andere kwaliteiten open te bloeien. Met welke houding ga ik erop af? Wil ik een ontmoeting hebben of wil ik gelijk hebben?

* Rudolf Steiner: De wereld van de zintuigen en de wereld van de geest, voordracht van 27 december 1911, Hannover (GA 134, vertaling Bart Muijres, 2004, Uitgeverij Pentagon, Amsterdam).

Dit artikel verscheen eerder in het Duits in de Dokumentation der Landwirtschaftlichen Tagung am Goetheanum in Dornach/Schweiz 2020

Deze overweging zou ik willen samenvatten met de woorden van Christian Morgenstern (vertaling Erna Landweer):

De voetwassing

*Ik dank u, gij stille steen,
en buig mij tot u neder:
door u ben ik verbonden met het plantenzijn.*

*Ik dank u, gij aarde en plantenwereld,
en buig mij tot u neder:
gij hielp mij tot het creatuurlijk zijn.*

*Ik dank u, steen, plant en dier,
en buig mij tot u neder:
aan u gedrieën heb ik mijn bestaan te danken.*

*Wij danken u, oh mensenkind,
en knielen nederig voor u:
slechts door uw aanwezigheid kunnen wij bestaan.*

*Dank stroomt uit goddelijke eenheid
en veelvoudigheid.
In dank is alle bestaan verenigd.*

Pieter Geluk, bioloog en redacteur die met zijn tekstbureau Groentekst het leven leesbaar maakt.

